

MENDELOVA ZEMĚDĚLSKÁ A LESNICKÁ UNIVERZITA V BRNĚ

Zpráva o činnosti Archivu MZLU v Brně

(Materiál pro zasedání komise rektora pro hospodářsko-správní činnost dne2008)

Předkládá: PhDr. Tatjana Šabartová
Vedoucí odboru vnějších vztahů
rektorátu MZLU v Brně

Zpracovaly: PhDr. Alena Mikovcová, Mgr. Eva Škamradová
V Brně dne 17. 10. 2008

Archiv Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně

Všeobecné informace

Archiv MZLU v Brně byl zřízen rozhodnutím rektora č. 2/95 v roce 1995 jako podnikový archiv s celoškolskou působností. Archiv MZLU je od 1. 7. 2007 součástí odboru vnějších vztahů rektorátu. Vedoucí odboru a současně sekretariátu rektora je PhDr. Tatjana Šabartová. Archiv představuje unikátní soubor historické dokumentace od založení Vysoké školy zemědělské v Brně v roce 1919 až do současnosti Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně.

Akreditace archivu

Dne 24. 9. 2007 podal archiv žádost o akreditaci, která je podmínkou pro získání statutu specializovaného archivu.¹ Ve dnech 18. – 19. 2. 2008 probíhalo v univerzitním archivu akreditační řízení. Akreditační komise Odboru archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra (MV) ČR rozhodla na základě zjištěných údajů přerušit akreditační řízení archivu z důvodu nevyhovujících hodnot mikroklimatu v jeho depozitáři a nebezpečí následného nevratného poškození uložených archiválií. Odbor archivní správy MV ČR zaslal dne 18. 3. 2008 rozhodnutí o přerušení akreditačního řízení do doby, než bude tento stav napraven a navrhlo lhůtu k revizi do 1. 4. 2009. Nebude-li vycený nedostatek ve stanovené lhůtě odstraněn, bude řízení podle správního řádu zastaveno. Pokud by MZLU nenalezla vhodné technické řešení a finanční zabezpečení, univerzitní archiv by musel být zrušen.

Dne 1. 7. 2008 vybrala Rada pro rozvojové programy MZLU projekt Klimatizace univerzitního archivu mezi projekty navržené MŠMT ke schválení pro rok 2009. V případě realizace projektu budou vyřešeny zmíněné nedostatky. Nebude-li projekt přijat, musela by univerzita financovat vybudování klimatizace depozitáře z vlastních zdrojů.

Prostorová kapacita a stavebně-technické zajištění

Archiv je situován do suterénu nového objektu specializovaných výukových prostor (pavilon Q).

Prostorové zajištění archivu v zásadě respektuje podmínky stanovené zákonem, avšak naměřené hodnoty teploty a vlhkosti vzduchu v depozitáři neodpovídají požadovaným normám (viz výše). Nevhodné mikroklima depozitáře i ostatních pracovních prostor ztěžuje práci v archivu a trvale způsobuje zdravotní potíže zaměstnanců.

Celková prostorová kapacita univerzitního archivu činí 428, 3 m² (bez chodby a WC).

Personální obsazení

Personálně je archiv obsazen 2 pracovníci s vysokoškolským vzděláním v příslušném oboru (od 1. 9. 1992 PhDr. Alena Mikovcová, od 1. 10. 2004 Mgr. Eva Škamradová, DIS.).

Časová náročnost, nárůst a komplikovanost správní agend, nárůst výpůjční agendy související s přebíráním vysokoškolských kvalifikačních prací a potřeba odborného zpracování monotematických archivních fondových skupin znemožňují vykonávání odborných archivně historických činností. Rozšíření náplně práce archivu jeho trvalým zapojením do PR agend, zvýšení zájmu o retrospektivní rešerše a historicko-správní informace a větší podíl na publikační činnosti MZLU jsou příčinami žádosti archivu o přisystemizování středoškolského místa s úvazkem minimálně 6 hodin denně.

¹ Podle § 51 zákona č. 499/2004 Sb. o archivnictví a spisové službě mají vysoké školy možnost zřizovat specializované archivy, které mohou jako archivy působit pouze v případě udělení akreditace. Kolegium rektora na svém zasedání dne 7. 12. 2004 vyslovilo souhlas se zřízením specializovaného archivu MZLU.

Objemová kapacita

K 30. 10. 2008 archiv spravuje 1 279,70 běžných metrů (bm) archivních fondů a sbírek a dokumentů převzatých.

Odborná činnost

1. Náplň činnosti

- a) koncepce v oblasti archivnictví a spisové služby na MZLU
- b) dohled na vedení spisové služby a na předarchivní péči, metodická pomoc všem součástem MZLU
- c) výběr archiválií ve skartačním řízení a mimo něj (dary, delimitace)
- d) evidence archiválií v rámci Národního archivního dědictví ČR
- e) odborné zpracování archiválií a zajišťování jejich péče
- f) vytváření archivně-informačního systému elektronickou formou
- g) poskytování archivních služeb univerzitním pracovištím a dalším žadatelům (potvrzení, výpisy, opisy, kopie, rešerše)
- h) poskytování badatelských služeb (nahlížení do archiválií)
- i) vědecká a publikační činnost, zaměřená na historii univerzity, jejích vědních oborů, života a díla významných osobností
- j) zpracování odborných a populárně-vědeckých textů k propagaci a prezentaci univerzity, spolupráce s odděleními PR
- k) správa specializované knihovny
- l) inventura archiválií vyhlášená ministerstvem vnitra
- m) další odborné archivní úkoly organizované nadřízeným státním oblastním archivem
- n) další úkoly zadávané vedením univerzity.

2. Spisová služba, předarchivní a archivní péče

V souvislosti s předarchivní péčí archiv řeší řadu koncepčních a metodických problémů:

- oponentura metodického materiálu Odboru archivní správy a spisové služby k problematice ukládání VŠKP v archivech vysokých škol
- problematika elektronického podacího deníku a spisové služby
- otázky metodiky a koncepce trvalého archivního uložení projektů ESF
- problematika výpovědní hodnoty a právní průkaznosti dokumentů poskytovaných žadateli při prokazování doby studia z důvodů neexistence studijních dokladů v archivu
- problematika dodržování autorského zákona, vysokoškolského zákona a archivního zákona při nahlížení do archiválií a při výpůjční službě
- otázky poskytování osobních údajů bývalých absolventů a studentů VŠZ (MZLU) do třetích zemí

3. Skartační řízení

Vzhledem k velké skartační akci provedené v minulém roce se o skartaci přihlásilo 23 pracovišť a 3 fyzické osoby.

Ve skartačním řízení bylo do 15. 10. 2008 převzato celkem 71, 13 bm dokumentů včetně archiválií.

4. Odborné zpracování archivních fondů a sbírek

Univerzitní archiv spravuje celkem 124 archivních fondů a sbírek evidovaných v listech NAD (národní archivní dědictví). Jsou součástí celostátně závazné evidence archiválií a veřejně

přístupných na [www Ministerstva vnitra ČR v Počítačové evidenci archiválií ČR \(PEvA\)](http://www.Ministerstva_vnitra_CR_v_Pocitacove_evidenci_archivalii_CR_(PEvA)). V tomto roce bylo založeno 9 nových, prozatím v PEvĚ neevidovaných fondů. V souvislosti s akreditací archivu byly archivní fondy přemístěny a restrukturalizovány a provedena revize původní evidence NAD. Archiválie jsou zpracovány klasickými prozatímními inventárními soupisy a katalogy. Části fondů jsou inventarizovány elektronickou formou (databáze ACCESS, tabulkový editor EXCEL). Celkem bylo v roce 2008 zpracováno 151,68 bm archivního materiálu.

5. Vytváření archivně evidenčního systému

Archivní fondy a sbírky jsou součástí celostátní databáze PEvA přístupné na [www Ministerstva vnitra ČR](http://www.Ministerstva_vnitra_CR).

<http://www.mvcr.cz/archivnictvi/index.html>

Odbor archivní správy a spisové služby zapůjčil univerzitnímu archivu k užívání až do udělení akreditace celostátní databázi PEvA. Od roku 2008 bude archiv samostatně aktualizovat tuto specializovanou databázi národního archivního bohatství.

V průběhu restrukturalizace archivu byl vypracován nový lokační plán archivních fondů a sbírek.

6. Dílčí knihovna archivu

Archiv spravuje 241 knihovních jednotek. Příruční knihovna archivu je spojena s konferenční místností a je dle možností vybavována.

7. Archivní služby

Archivní služby jsou poskytovány posluchačům a univerzitním pracovištím a žadatelům mimo univerzitu pro výzkumné, pedagogické, kulturní a osvětové účely.

a) správní činnost

Žadatelům jsou vystavovány duplikáty náhradních dokladů, potvrzení o studiu, výpisy (vykonané zkoušky z jednotlivých předmětů – transkripty), sylaby, ověření vzdělání a nabytí vysokoškolského titulu. Úkony jsou zpoplatňovány podle každoročně aktualizovaného rozhodnutí rektora o stanovení poplatků spojených se studiem a výše úhrad za poskytnuté služby studentům a některým dalším osobám. Do konce října 2008 bylo vybráno 9 697 Kč.

Do 31. 10. 2008 bylo vydáno celkem 102 výpisů, opisů a potvrzení pro správní účely (62 potvrzení o studiu, vyhotoveno 23 duplikátů diplomů a vysvědčení o státních zkouškách, 13 transkriptů a 4 dalších potvrzení).

Správní agenda je komplikována nedohledatelností a neexistencí průkazných dokladů potřebných k potvrzování studia, k výpisům známek a vyhotovování stejnopisů diplomů a vysvědčení. Tato situace časově zatěžuje archiv korespondencí a jednáním se žadateli. Narůstá počet žádostí státních orgánů i soukromých firem o ověření dosažení vysokoškolského vzdělání a udělení inženýrského titulu i přesto, že absolventi MZLU (VŠZ) se prokazují platnými dokumenty.

b) zápůjční služba, nahlížení do archiválií

Zápůjční služba v badatelně archivu je prezenční. Archiv k 31. 10. 2008 vyhledal 87 vysokoškolských kvalifikačních prací, 55 evidenčních jednotek dokumentů z archivních fondů. Navíc byly využity materiály k publikaci o vysokoškolských statcích ze 102 kartonů archiválií. Zápůjční služba je komplikována nutností dodržovat současně autorský zákon, vysokoškolský a archivní zákon a nezavedení licenčních smluv na univerzitě. Archiv poskytuje mimo kopírování dokumentů rovněž jejich skenování (zejména fotografií).

c) retrospektivní rešerše

V roce 2008 bylo provedeno 50 rešerší, z nichž nejvýznamnější byly: vývoj úsilí o vznik mechanizační fakulty, ekonomie jako předmět vysokoškolské výuky, geneze vývoje knihovny v Lednici na Moravě, styky MZLU s AR ve Wroclawi, kalendárium PEF 1959 - 2008, život a dílo život M. Müllerové, dr.h.c. Rozkošného, doc. Uhreckého, prof. Doležala, doc. Neorala, ing. Čermáka, doc. Wenzla, prof. Vacka).

Dále byla zpracovány připomínky k publikovaným textům o Kuneši Sonntagovi, Rybničním zámečku v Lednici, rovněž k nepublikovaným textům (prof. Haši, prof. Vyskota). Zvláštní pozornost byla věnována výběru a pořizování kopií dokumentů o historii vysokoškolských statků.

8. Ediční činnost

Archiv po celý rok spolupracuje s Prof. Dr. Ing. Miroslavem Vyskotem, DrSc., emeritním rektorem VŠZ v Brně na přípravě vydání jeho paměti a sbírky básní.

9. Publikační činnost

PhDr. Alena Mikovcová

Pro Biografický slovník Českých zemí medailony o životě a díle významných osobností VŠZ v Brně (Historický ústav Akademie věd GA 404/106/0167).

Pro grant České rady pro oběti nacismu projekt č. 42004 „Zmizelé elity: Vědci a intelektuálové z českých zemí jako oběti nacistického režimu (1939-1945)“ byly vypracovány medailony o životě a díle českých doktorů VŠZ: prof. A. Bayera, doc. K. Neorala, ing. B. Čermáka, hon.doc. F. Wenzla, prof. T. Vacka (Ústav soudobých dějin AV ČR).

Účast v autorském kolektivu připravujícím vydání tematické publikace „Vysokoškolské statky MZLU v Brně“.

Účast na k přípravě publikace k historii zahradnického učení v Lednici.

10. Členství ve vědeckých organizacích

PhDr. Alena Mikovcová je členkou Sdružení historiků (Historický klub), Společnosti pro dějiny vědy a techniky a České archivní společnosti. Byla jmenována Radou pro zahraniční styky AV ČR členkou Českého komitétu pro dějiny vědy a techniky.

Mgr. Eva Škamradová je členkou České archivní společnosti.

11. Propagace a prezentace univerzity, fakult, archivu

Pro potřeby PR MZLU vypracováno libreto retrospektivy vzniku a užívání znaků na VŠZ (MZLU) pro jednotný vizuální styl. Na žádost oddělení PR PEF bylo zpracováno kalendárium fakulty 1959-2008, pro ČKR historická část prezentace univerzity. Pro připravovaný kalendář MZLU na rok 2009 proveden výběr fotodokumentace a vypracovány doprovodné texty. Obsahově bylo zpracováno kalendárium MZLU pro rektorátní chodbu.

Pro www univerzitního archivu vytvořeno libreto a připraveno pro transport do redakčního systému.

12. Záměry archivu v roce 2009

- a) spolupůsobení při obhájení akreditace veřejného specializovaného archivu na MZLU

- b) vypracování libreta výstavy k 90. výročí MZLU v prostorách Technického muzea v Brně
- c) aktualizace publikací MZLU vydaných u příležitosti oslav (Akademická obec, Dějiny MZLU v datech a obrazech)
- d) naplnění www archivu podle nového redakčního systému včetně elektronického průvodce po archivních fondech a sbírkách
- e) doplnění trvalé výstavy dokumentů o historii VŠZ v Brně (MZLU) a univerzitního archivu v prostorách archivu
- f) revize příruční archivní knihovny
- g) evidence archivních fondů a sbírek v počítačové evidenci národního archivního dědictví PEvA
- h) dokončení zpracování studijních spisů
- i) inventarizace přijatých fondů a fondových skupin